

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ФОРМУВАННЯ СТАТУТНОГО КАПІТАЛУ АКЦІОНЕРНИХ ТОВАРИСТВ

М.І. Бондар, О.Л. Примаченко

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В.Гетьмана», пр.Перемоги, 54/1, м.Київ, Україна, e-mail: prlena@ukr.net

Облік на кожному етапі розвитку економіки значним чином зумовлюється діючим господарським механізмом, процеси якого він відображає і контролює. У сучасних умовах структурно-інноваційного розвитку національної економіки особливої актуальності набирають облік власного капіталу, і статутного капіталу, зокрема, наявність якого дозволяє функціонувати підприємствам різних організаційно-правових форм.

Облік статутного капіталу відіграє суттєву роль у стосунках між власниками підприємства, оскільки розподіл прибутку зазвичай відбувається пропорційно частці у статутному капіталі кожного з власників чи засновників підприємства. Окрім того, облікові дані щодо формування та змін статутного капіталу підприємства використовуються кредиторами та іншими користувачами для оцінювання кредитоспроможності підприємства.

Однією з проблем формування статутного капіталу акціонерного товариства є грошова оцінка майнових внесків засновників в рахунок сплати за акції. Дослідження Белоусовим М.О. [1, с.15] правового забезпечення бухгалтерського обліку дало йому можливість визначити комплекс вимог до оцінки вкладів та розробити порядок оцінки майна, що є внесками до статутного капіталу, який ґрунтується на вимогах чинного законодавства та дозволяє застосовувати методи оцінки справедливої вартості з врахуванням положень міжнародних стандартів фінансової звітності. Зокрема, автор пропонує алгоритм відображення в обліку грошової оцінки внесків до статутного капіталу, використовуючи два альтернативних методи: проведення оцінки засновниками підприємства та проведення незалежної оцінки (використання послуг суб'єкта оціночної діяльності). Проте, в обох варіантах є проблеми, пов'язані з професіоналізмом осіб, які проводять оцінку. В цьому випадку більш об'єктивним є, звичайно, другий варіант, оскільки ймовірність того, що усі засновники підприємства (або їх більшість) може компетентно використовувати різні методи оцінки для різних негрошових внесків, є набагато нижчою, ніж професіоналізм фахівця.

Статутний капітал акціонерного товариства — це капітал, що утворюється з суми номінальної вартості всіх розміщених акцій товариства. Він визначає мінімальний розмір майна товариства, який гарантує інтереси кредитора.

Відповідно до ст.9 Закону України «Про акціонерні товариства» [3] особливостями формування статутного капіталу акціонерних товариств, які впливають на порядок його обліку, є:

- формування статутного капіталу акціонерного товариства починається з моменту прийняття зборами засновників рішення про створення товариства та приватного розміщення акцій першого випуску;
- розмір статутного капіталу фіксується у статуті акціонерного товариства, який затверджується установчими зборами акціонерного товариства, що мають бути проведені протягом трьох місяців з дати повної

оплаті акцій засновниками;

- кожний засновник акціонерного товариства повинен оплатити повну вартість придбаних акцій до дати затвердження результатів розміщення першого випуску акцій. Отже, до моменту реєстрації в акціонерному товаристві немає неоплаченого капіталу;

- у разі несплати (неповної оплати) вартості придбаних акцій до дати затвердження результатів розміщення першого випуску акцій акціонерне товариство вважається не заснованим.

До оплати 50 відсотків статутного капіталу товариство не має права здійснювати операції, які не пов'язані з його заснуванням.

Законом України «Про акціонерні товариства» також встановлено залежність розміру статутного капіталу від вартості його чистих активів. Так, якщо після закінчення другого та кожного наступного фінансового року вартість чистих активів акціонерного товариства виявиться меншою, ніж розмір статутного капіталу, товариство зобов'язане оголосити про зменшення статутного капіталу та зареєструвати відповідні зміни до статуту в установленому законом порядку [3].

Облік статного капіталу, як і облік взагалі, ґрунтується на фіксуванні фактів господарської діяльності в первинних документах. Для фіксування інформації про формування статного капіталу господарські товариства використовують типові та самостійно розроблені форми первинних документів: виписки банку, прибуткові касові ордери, акти приймання-передачі основних засобів та інших необоротних матеріальних активів, накладні, бухгалтерські довідки, засновницький опис майна, акти оцінки майна суб'єктів оціночної діяльності та інші.

Особливості законодавчого регулювання діяльності господарських товариств зумовлюють особливу облікову процедуру формування статутного капіталу (табл.1).

Таблиця 1 - Кореспонденція рахунків з обліку формування статутного капіталу акціонерних товариств

№	Зміст господарської операції	Дт	Кт
1	Надходження внесків (коштів) від засновників акціонерного товариства до його державної реєстрації в оплату вартості придбаних акцій до дати затвердження результатів розміщення першого випуску акцій	10, 11, 12, 14, 20, 22, 28, 30, 31	404
2	Відображення суми податкового кредиту з ПДВ при отриманні від засновників (учасників) основних засобів, нематеріальних активів, запасів тощо	641	404
3	Відображення величини статутного капіталу після державної реєстрації акціонерного товариства у розмірі, який затверджений його статутом	404	401
4	Укладення з депозитарієм цінних паперів договору про обслуговування емісії акцій або з реєстратором іменних цінних паперів договору про ведення реєстру власників іменних цінних паперів (прийняття рахунку на оплату)	443	685

№	Зміст господарської операції	Дт	Кт
5	Оплата з поточного рахунку послуг депозитарію (реєстратора іменних цінних паперів)	685	311
6	Повернення внесків засновникам (учасникам) у випадку, коли створення товариства не відбулося	404	10, 11, 12, 14, 20, 22, 28, 30, 31, 641
7	Відображення емісійного доходу, який виникає від перевищення ціни реалізації (первинного розміщення) акцій над їх номінальною вартістю	404	421

Джерело: розроблено автором

Отже, залежно від організаційно-правової форми підприємства існують певні особливості формування, а, отже, і обліку статутного капіталу. Наприклад, до моменту реєстрації в акціонерному товаристві немає неоплаченого капіталу, оскільки реєстрація товариства здійснюється лише після оплати усіх акцій.

Список використаних джерел:

1. Белоусов М. О. Бухгалтерський облік і контроль руху статутного капіталу: автореф. дис. канд. екон. наук : 08.00.09 / М. О. Белоусов ; Житомир. держ. технол. ун-т. — Житомир, 2011. — 20 с.

2. Господарський кодекс України від 16.01.2003 року № 436-IV, зі змінами та доповненнями. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.

3. Закон України «Про акціонерні товариства» від 17.09.2008 № 514-VI, чинний. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/514-17>.

4. Закон України «Про господарські товариства» від 19.09.1991 р. № 1576-XII, зі змінами та доповненнями. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1576-12>.

Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку, активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 р. за № 291, зі змінами. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>.

УДК 657.6

ОБГРУНТУВАННЯ ВИБОРУ БАЗИ РОЗПОДІЛУ ЗАГАЛЬНОВИРОБНИЧИХ ВИТРАТ

І. Р. Баб'як

ІФНТУНГ, вул. Карпатська, 15, м. Івано-Франківськ, Україна, 76019, e-mail: innababyak@gmail.com

Вступ. Кожен виробничий процес є унікальним, тому при обранні і використанні системи калькулювання собівартості найголовнішим є